

"Норуот ырыатын толоруу уратылары" аһаҕас уруок технологической картата.

Уруок ааптара: Мойтохонова Айталига Михайловна – Н.И.Бойлохов аатынан Үөһээ Бүлүүтээҕи оҕо искусство оскуолатын Олонхо оскуолатын саайааччыта.

Кылаас: 1 кылаас

Уруок тиибэ: саҕаны үөрэтии;

Формата: оонньуу, сэлэргэһии (диалог).

Методтара: быһаарыы, дьарыктар, бэйэ үлэтэ, сорукка тахсыы, рефлексия.

Уруок сыала:

- 1.** Норуот ырыатын толорууга уһуйуллау.
- 2.** Норуот ырыатын араастарын араара үөрэнии.
- 3.**

Уруок соруга:

1. Саха норуотун ырыатын арааһын, уратытын билии.
2. Толоруу дэгэтигэр уһуйуллау.
3. Ырыа айарга холонуу. Импровизацияҕа эрчилли.

Тэрилэ: Проектор, компьютер, слайдалар, Мария Петрова, Екатерина Захарова, Сергей Зверев ырыаларын аудиодиската, карточкалар.

Уруок хаамыта

	Уруок хаамытын түһүмэхтэрэ.	Учуугал тэрийэр үлэтэ, дьайыыта	Уруокка туруоруллар проблемалар	Үөрэнээччи үлэтэ, проблемалары быһаарыы, түмүктэри оноруу	Дэгиттэр сатабыллары сайыннарыы (УУД)	Туттулар матырыяал,
1	Кириичааһа.	Норуот ырыаларын холобурдарын <i>иһитиннэри.</i> <i>Бэсиздэ.</i> Ырыа – дууһа кыната, санааны көтөҕөр, нарылыыр, уоскутар анала, <i>алыба.</i> Хомуһуннаах тыллаах, алыптаах куоластаах ырыаһыттар үүнэн турар маһы ырыаларынан силигилии тураргына эбэтэр кэбиннэрэр күүстэрэ.	Уруок сыалын-соругун кытта билсии. Куолас аһыллыытыгар, тыыныыга эрчилии.	Үөрэнээччи бэриллибит күлүүс тылларынан уруок сыалын – соругун билиитэ. Ырыаны истии. Ис хоһоонун өйдөөһүн, матыыбын, толоруллуутун уратыларын араарыы. Ырыалары темаларынан араарыы: Сир-дойду; Айылҕа; Таптал; Олох-дьаһах. Түһүлгэ; Остуол; Уруу ырыата.	Толкуйдуур сатабыл. Уһуйуллуу. Кылыһах аҕалар эрчилии лэр, тыынна эрчилии лэр. Ырытыы.	Күлүүс тыллар.

Уруок хаамыта:

Сүрүн чааһа.

Учуутал үлэтэ	Үөрэнээччи дьарыга
Норуот ырыаларын холобурдарын <i>иһитиннэри.</i>	Ырыаны истии. Ис хоһоонун өйдөөһүн, матыбын, толоруллуутун уратыларын араарыы.
Бэсиэдэ. Ырыа – дууһа кыната, санааны көтөҕөр, нарылыыр, уоскутар анала, алыба. Хомуһуннаах тыллаах, алыптаах куоластаах ырыаһыттар үүнэн турар маһы ырыаларынан силигилии турар гына эбэтэр кэбиннэрэр күүстэрэ.	Ырыалары темаларынан араарыы: Сир-дойду; Айылба; Таптал; Олох-дьаһах. Түһүлгэ; Остуол; Уруу ырыата.
Үөрэтии: Саха ырыатын толоруутун арааһа: Дэгэрэн Дьирэтии Хабарба ырыата	Уһуйуллуу. Кылыһах аҕалар эрчиллиилэр, тыынна эрчиллиилэр.
Билиһиннэри: импровизация. Ырыа тутула. Дорҕоон дьүөрэлэһиитэ.	Ырытыы.
Дьарык: уус-уран ойуулуур-дьүһүннүүр ньымалар. <i>Эпитет.</i> 1. Кубулуйбат уус-уран быһаарыылар ханнык тылларга сыһыаннахтарый? Айгыр-силик ... Нуолур-солко ... Аламай маһан ... Абыс былас арылыһар ... Үөмөн тийбэт үрдүк ... 2. Бу тылларга тэнийбит уус-уран быһаарыылары бул: Күн – Тымныы – Халлаан – Хаар – Талах – <i>Тэннэбил.</i> 3. Толкуйдаан көрүн, туохха тэнниэххэ сөбүй? Былыт устарын – Этин этэрин – Кыыс харабын – Оҕо сангата – <i>Ханалытан этии.</i> 4. Үрүн илгэ –	Айылба Мутукча Күн Суһуох Аат Арылыһар сырдык Анысханнаах, аан-даам Үрдүк мэнэ Хомурахтаах көмүрүө Тардыы көмүс Сыл-хонук ааһарыгар, үрүн сүүрүүк аттарга Соһуччу сонунна, киһи күргүйэ Буспут моонньоҕонно, дирин чүөмпэбэ Чыгычаахтар чыбыгыраһалларыгар, үрүйэ сүүрүтүн тыаһыгар

<p>Хороџор муостаах – Көмүс хатырыктаах – Көтүрдэр тииһим миилэтэ -</p>	<p>Үүт, сүөгэй Сүөһү Балык Соџотох оџом</p>
<p>Ырыа холобурун иһитиннэри. Хартыына көрдөрүү.</p>	<p>Айарга холонуу. Хатыны хоһуйуу.</p>
<p>Дьэџэ үлэ. Айар үлэни ситэри, чочуйуу.</p>	<p>Түмүк. Ырыаһыт буолуу элбэх дьарыктан, уһуйулууттан, болџомтоттон тахсарын өйдөөһүн, билии. Болџомтону куоласка эрэ буолбакка ырыа тылыгар-өһүгэр ууруу.</p>